

Sygn. akt II UK 222/17

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku Ł.Ż.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z udziałem zainteresowanego M. s.r.o. z siedzibą w m. C.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej zainteresowanego M. s.r.o. z siedzibą w m. C.
od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]
z dnia 8 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawcy kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny [...] – w sprawie z wniosku Ł.Ż. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. przy udziale zainteresowanego M. s.r.o. z siedzibą w m. C. – oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z 14 stycznia 2016 r., sygn. akt V U [...], oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z 6 marca 2014 r. stwierdzającej, że od 3 września 2013 r. ustawodawstwem właściwym dla wnioskodawcy jest w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwo polskie w

związku z zatrudnieniem w przedsiębiorstwie mającym siedzibę na terenie Słowacji, firmie M. s.r.o.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zainteresowany zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie autorki skargi oczywista zasadność skargi wynika z tego, że Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, mimo, że materiał dowodowy w sprawie nie pozwalał na wyprowadzenie takich wniosków, w szczególności brak było jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie aktualnego statusu wnioskodawcy jako ubezpieczonego na terenie Słowacji w aspekcie decyzji o wyłączeniu wnioskodawcy z systemu zabezpieczeń społecznych, która nie miała charakteru prawomocnego (kwestia ta nie została ustalona przez organ czy też Sąd, mimo, że miała istotne znaczenie dla sprawy). Nieprawidłowa była ocena Sądu II instancji, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją zapisów przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, tj. brak marginalnego charakteru pracy wnioskodawcy. Sąd II instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł żadnych zastrzeżeń, nie bacząc na to, że tryb postępowania organu polskiego był niezgodny z art. 16 rozporządzenia wykonawczego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, 2. w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania o jej oddalenie, 3. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zainteresowanego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03,

LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autorka rozpatrywanej skargi, w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej, skupia się na twierdzeniach, że polski organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego ze słowacką instytucją ubezpieczeniową oraz, że Sądy obydwu instancji oceniły – pomimo braku w tym zakresie kompetencji – czy wnioskodawca podlega we wskazanym okresie ubezpieczeniu społecznemu na Słowacji z tytułu wykonywania tam pracy najemnej. Takie twierdzenia uzasadnienia wniosku nie uwzględniają w swojej ocenie stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny przedstawianych kwestii.

W sprawie ustalono, że wnioskodawca prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 25 listopada 2010 r. – w dniu 5 listopada 2013 r. złożył w organie rentowym wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa z tytułu aktywności zawodowej wykonywanej na terenie dwóch krajów UE. Do wniosku dołączył m.in. umowę o pracę zawartą ze słowackim pracodawcą M. s.r.o. w C., od dnia 1 września 2013 r., zgodnie z którą miał wykonywać zatrudnienie na stanowisku

promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy. Czas pracy ustalony został na 10 godzin miesięcznie z wynagrodzeniem w wysokości 40 euro. Umowa miała być wykonywana na terenie Republiki Słowackiej. Organ rentowy w dniu 12 listopada 2013 r. zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o potwierdzenie objęcia wnioskodawcy słowackim systemem zabezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia u w/w pracodawcy. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa pismem z 3 grudnia 2013 r. wskazała, że przeprowadziła kontrolę w M. s.r.o. z/s w C., z której wynikało, że pracownicy w/w podmiotu faktycznie wykonują zatrudnienie na terenie Słowacji niemniej - w ocenie instytucji słowackiej – nosi ono znamiona pracy marginalnej. 20 grudnia 2013 r. organ rentowy wydał decyzję tymczasową, w której poinformował wnioskodawcę, że od dnia 3 września 2013 r. podlega on ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Decyzja ta została doręczona słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w dniu 30 grudnia 2013 r. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie wniosła zastrzeżeń do tymczasowego określenia przez polski organ rentowy – mającego zastosowanie do osoby wnioskodawcy – ustawodawstwa. Następnie organ rentowy wydał decyzję z 6 marca 2014 r. (zaskarżoną w niniejszym postępowaniu). W sprawie ustalono także, że Słowacka instytucja ubezpieczeniowa – Socialna Poistovna wydała decyzję orzekającą, że Ł.Ż. jako pracownik firmy M. s.r.o. z/s w C. nie został objęty obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, emerytalnym i ubezpieczeniem na wypadek bezrobocia od dnia 3 września 2013 r. według słowackiego ustawodawstwa. Socialna Poistovna nie wystawiła dla wnioskodawcy za wskazany okres formularza E 101 SK/PD A1.

W ocenie Sądu drugiej instancji podstawą określenia w zaskarżonej decyzji właściwego ustawodawstwa jest wyłącznie podjęcie przez organ rentowy trybu postępowania i wyjaśnienia w drodze porozumienia, zgodnie z art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, między instytucjami ubezpieczeniowymi obu państw członkowskich. W tym trybie decydujące jest stanowisko instytucji ubezpieczeniowej kraju, w którym wnioskodawca nie ma miejsca zamieszkania, a wykonywane było zatrudnienie; właściwa instytucja ubezpieczeniowa ocenia więc, czy przedmiotowe zatrudnienie stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, w tym wypadku na terytorium Słowacji.

Według Sądu drugiej instancji organ rentowy prawidłowo przeprowadził procedurę określoną w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego. Wskazanymi pismami organ rentowy zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej przed wydaniem zaskarżonej decyzji, w sprawie wykonywania przez wnioskodawcę pracy na terenie Słowacji, jej rozmiaru i podlegania ubezpieczeniom społecznym. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w piśmie z 3 marca 2015 r. nie zakwestionowała podlegania wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, ponadto poinformowała o wydaniu decyzji o nieobjęciu wnioskodawcy w okresie od 3 września 2013 r. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym.

Sąd drugiej instancji miał na uwadze to, że wnioskodawca świadczył pracę jako promotor usług i produktów świadczonych przez pracodawcę na Słowacji zaledwie 10 godzin w miesiącu, za wynagrodzeniem wynoszącym ok. 40 euro miesięcznie. Jednocześnie centrum życiowe wnioskodawcy znajduje się w Polsce, gdzie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą z zakresu sprzedaży detalicznej prowadzonej przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet. Porównanie stosunku czasu pracy oraz uzyskiwanych dochodów za granicą i w kraju doprowadziło Sąd do właściwej oceny, że zatrudnienie wnioskodawcy wykonywane w oparciu o umowę o pracę z dnia 1 września 2013 r. na rzecz przedsiębiorstwa „M.” s.r.o. w C. miało charakter marginalny w rozumieniu art. 14 ust. 5b Rozporządzenia nr 987/2009.

Jednakże – według Sądu drugiej instancji – dla oceny właściwego ustawodawstwa, decydujące jest zastosowanie procedury z art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego wyłącznie pomiędzy instytucjami ubezpieczeniowymi obu państw członkowskich. W razie wątpliwości polskiej instytucji, co do istnienia rzeczywistego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym na Słowacji, uruchomiono opisany tryb porozumienia, ale tylko pomiędzy instytucjami ubezpieczeniowymi. W tym przypadku decydujące jest stanowisko słowackiej instytucji, stwierdzające brak podstaw do objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniami społecznymi na terenie Słowacji i potwierdzającym trafność zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w

art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.).
Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. ma podstawę w art. 102 k.p.c.